

Reagálás: Népszava, 2007.06.19. Így írnak
SZÓKIMONDÓ

SZALAY KÁROLY

A történelem logikája

Vagy logikátlansága. Mert a történelem menetének nincs logikája, csak az ember keres abban valami

féle ésszerűséget. Mint ahogyan ésszerűtlensége sincs.

Van viszont magatehetetlenségi nyomatéka. És van ok és okozati elve. A történelemtudomány az okok és az okozatok közötti összefüggéseket volna hivatott földeríteni mégpedig elsősorban azért, hogy a ma élő ember fölismerjen bizonyos tendenciákat, s helytálló következtetéseket vonjon le saját javára. Ez azonban nem megy. És ha a politikusok, a diplomaták vagy azok, akik befolyással bírnak korunk eseményeire erre alkalmatlanok, „elkúrják” a dolgokat.

Miért jövök én most ezzel elő? Mert van egy barátom, aki imáron nyolcvanesztendő, s azon kesereg, hogy ráment az élete az elmúlt hatvan év szörnyű történeteire. Amikor itt nekem az én úgynevezett honfitársaim fölszabadításról regélnek, otromba módon nem veszik figyelembe, hogy hány százezer ember életét tette tönkre a kommunista rendszer. És ragaszkodnak a szovjet emlékműhöz, ami rabszolgaságunk, szenvedéseink, megaláztatásaink emlékműve. Ez a fentebb említett barátom kamaszként náciellenes volt, mindig is utálta a diktatúrákat, a különféle megszállásokat, s mindig föl van háborodva azon, milyen alapon merték az ő életét megnyomorítani?

Mindig azt mondom neki: Jencikém, értsd már meg, hogy a történelem nem szűrt ki téged, nem ellened dolgozik, hanem magatehetetlenül történik. A marxisták kétségbe vonták a személyiség szerepét a történelemben, úgy látták, hogy a történelem termeli ki a személyiségeket, s még a legnagyobbak is, egy *Napóleon* vagy *Bismarck* vagy egy *Churchill* is a történelem végterméke, s nem tesz mást, mint végrehajtja azt, ami az osztályharc logikájából következik. Ez persze így marhaság. Mert az osztályharc logikájából nem következett a gulág, sok millió ukrán éhhalála, a haláltáborok és a koncepciók perek megannyi injúriája, ez a baloldali mozgalmak, a kommunizmus logikája szerint kö-

vetkezett be, egyfajta (rossz) embertípus hatalomra kerülésével.

De mi van ma, miután tizenhét évvel ez előtt megbukott a kommunizmus, vége a szovjet megszállásának, már nem lehet ráfogni mindent arra, hogy Moszkva így, meg Moszkva úgy.

Kérem tisztelettel. Egyfelől nincs vége, mert a kommunista maradék itt maradt, s megörökölte a hatalmat tőlük. Az MSZP közvetlen leszármazottja, jogos (persze jogtalan) örököse az MSZMP-nek. Bonyolult és sokrétű örökséget vett át a múltból, ami hatalmon tartja. AZ SZDSZ is bolsevista örökös. Annak ellenére, vagy éppen azért, mert a hatvanas évektől Kádárék ellenzékét alkották. Arról azonban mindenki megelégedik, hogy az **Eörsi-, Rajk-, Demszky-, Harszti-, Kószeg-féle** ellenzék balról támadta a Kádár-rendszert, *Rákosit* akarták visszahozni, s amint *Márai Sándor* írta róluk: öfelsege fizetett ellensége voltak, *Konrád Györgytől* kezdve. Ez az

akkori ellenzék része volt az akkori hatalomnak furcsa mód, s hogy nem volt akkor sem idegen test, bizonyítja a mai helyzet.

Azt kérdezte tőlem a minap egy Demokrata-olvasó, hogy mondjam meg, mikor lesz már vége ennek a posztkommunista, neoliberalis rémuralomnak? Azt válaszoltam: Ez a történelem magatehetetlenségi nyomatékától függ. Mint ahogyan az is, hogy a hatalomgyakorlók örökséget örökségre halmoznak. Én már látom az alagút végét. A szovjet uralom is belebukott önnön hülyeségeibe, úgy bukik bele ez a rendszer is a mérhetetlen ostobaságába. És aljasságába. Mert az öntelt, fölfújt és hiú SZDSZ ostoba hosszú távon, a taktikai csatákat megnyeri, a stratégiai hadműveleteket elveszti, az MSZP tag-sága politikusaival egyetemben pedig aljas, sunyi. A 2006-os őszi és a 2007-es tavaszi események azt jelezték, hogy a vége felé jár a történelem logikája szerint is ez a rémuralom, de arra még nem érett meg, hogy az utcai tüntetés átalakulhatott volna forradalom-má. 1956-ban igen, csak akkor a győzelemre nem futotta még. Most önmagától bukik majd meg. Ami ma van, az a bolsevizmus utóvédharca, de ha nem vigyázunk, és nem ragadjuk meg radikálisan a lehetőséget, tovább nyúglódhatunk. ■

„Új Bábelt élünk, a fogalmak pokoli zürzavarát. Gyalázatos hazugok megrontották a szavak becsületét.”

Karinthy Frigyes